

## **POHJOIS-KARJALAN KÄRÄJÄOIKEUS – Lausunto sakkomenettelylain muutoksesta**

lausunnon valmistellut kärjäjätuomari Jose Saranpää

### **Lausunnonantajan yleiset huomiot koko esityksestä**

Esitystä ja siinä esitettäviä tavoitteita rikosprosessin sujuvoittamiseen voidaan pitää kannatettavina. Helsingin kärjäjäoikeuden tapaan Pohjois-Karjalan kärjäjäoikeus kuitenkin korostaa tuomioistuinten puutteellisen rahoituksen korjaamisen merkitystä tämän tavoitteen saavuttamiseksi.

Esityksen perusteella voidaan pitää todennäköisenä, että muutokset tulevat kärjäjäoikeuksissa vaikuttamaan ennen kaikkea kirjalliseen menettelyyn soveltuviin rikoksiin, joissa tuomitaan vakiintuneen rangaistuskäytännön perusteella jotain kymmeniä päiväsakkoja. Tyypillisesti tämänkaltaiset asiat jaetaan tuomioistuinharjoittelua suorittaville kärjäjänotaareille, minkä vuoksi voidaankin odottaa muutosesitysten vaikuttavan nimenomaan kärjäjäoikeuksissa työskentelevien kärjäjänotaarien työmäärään. Jatkovalmistelussa olisinkin syytä selvittää pystytäänkö kärjäjänotaarien työmäärää kompensoimaan esimerkiksi lisääntyvillä sakkovalituksilla vai onko perusteltua harkita kärjäjänotaarin toimivaltaa laajennettavan.

Pohjois-Karjalan kärjäjäoikeus toivoo jatkovalmistelussa myös selkeämpää ja mahdollisesti esitettävälle muutoksille kriittistäkin arvioita siitä minkälaisia vaihtoehtoisia kustannuksia esitetty ratkaisuvallan siirtäminen ns. ”yhden kosketuksen” käsittelyyn entistä moitittavammissa, mahdollisia yksityisoikeudellisia vaatimuksia sisältävissä rikosnimikkeissä aiheuttaisi niille tahoille (sivun 42 esimerkin perusteella poliisipartioille), jotka vastaavat mainitusta ”yhden kosketuksen” käsittelystä ja missä määrin tämä saattaa olla pois kyseisen tahon (poliisipartion) muusta toiminnasta. Lounais-Suomen poliisilaitoksen lausuman perusteella esitykseen poliisin työmäärän vähentymisestä vaikutetaan suhtautuvan varauksella ja tuodaan esimerkiksi esiin jälkikäteen riitautuneen rikoksen selvittämiseen liittyvät riskit rikosvastuun tehokkaassa toteutumisessa.

### **Lain soveltamisalan laajentaminen: rikokset, joista säädetty ankarin rangaistus on kaksi vuotta vankeutta**

Pohjois-Karjalan kärjäjäoikeus viittaa oman lausumansa osalta Itä-Suomen yliopiston sekä Helsingin hovioikeuden lausumissaan esittämiin huomioihin ja lisäksi se yhtyy Helsingin kärjäjäoikeuden, Turun hovioikeuden sekä Oikeuskanslerinviraston lausumissa asian selvydestä ja riidattomuudesta esitettyihin huomioihin.

Kysymysten jaottelun ja hallituksen esityksen kannalta asiaan osaltaan palataan ”esitutkintaviranomaisen ja syyttäjän ratkaisuvallasta”-kohdassa.

### **Lain soveltamisalan laajentaminen: menettämisseuraamukset**

Pohjois-Karjalan kärjäjäoikeus viittaa tältä osin Helsingin hovioikeuden lausumaan erityisesti esitetyn menettämisseuraamuksen enimmäismäärän osalta.

### **Esitutkintaviranomaisen ja syyttäjän ratkaisuvallasta**

Pohjois-Karjalan käräjäoikeus suhtautuu poliisin ratkaisuvallan laajentamiseen varauksellisesti viitaten esimerkiksi Turun hovioikeuden lausumassa sekä Oikeuskanslerinviraston esille tuotuihin seikkoihin. Kun ottaa huomioon esityksessä Lakivaliokunnan mietinnön (LaVM 9/2010) osalta referoidut seikat, pitää Pohjois-Karjalan käräjäoikeus yksin poliisin ratkaisuvaltaan kuuluvien asioiden rajaamisen kannalta aiheellisina vaihtoehtoina esityksen sivuilla 49 (viimeinen kappale) ja 53 (4. kappale) selostettuja rajoituksia, jotka on esityksessä torjuttu lähinnä esitettyä vähäisemmällä sujuvoittamishyödyillä.

### **Alaikäinen epäilty sakkomenettelyssä**

Pohjois-Karjalan käräjäoikeus pitää esitystä perusteltuna mutta viittaa myös omalta osaltaan Helsingin hovioikeuden lausunnossa esitettyihin huomioihin.

### **Asianosaisten suostumukset ja suostumuksen peruuttaminen**

Pohjois-Karjalan käräjäoikeus viittaa tämän kohdan osalta epäillyn suostumuksen peruuttamisen osalta Helsingin käräjäoikeuden ja Oikeuskanslerinviraston antamiin lausuntoihin. Asianomistajan suostumuksesta ei ole lausuttavaa.

### **Lain soveltamisalan laajentaminen: yksityisoikeudellisen vaatimuksen käsittely**

Pohjois-Karjalan käräjäoikeus kannattaa esitystä, jossa asianomistajan yksityisoikeudellinen vaatimus voitaisiin käsitellä sakkomenettelyssä. Helsingin käräjäoikeuden ja Helsingin hovioikeuden lausumiin viitaten Pohjois-Karjalan käräjäoikeus kiinnittää huomiota ehdotettuun määrään ja pitää Helsingin hovioikeuden esittämällä tavalla 1.000 euroa esitettyä 5.000 euroa perustellumpana enimmäismääränä.

### **Lain soveltamisalan laajentaminen: päihdetutkimuskustannukset**

Pohjois-Karjalan käräjäoikeudella ei ole huomautettavaa ehdotuksesta.

### **Esitutkintaan ehdotetut muutokset**

Pohjois-Karjalan käräjäoikeudella ei ole huomautettavaa ehdotuksesta.

### **Muutoksenhakusääntelyyn ehdotetut muutokset**

Pohjois-Karjalan käräjäoikeus pitää ehdotusta kannatettavana.

Voidaan Helsingin käräjäoikeuden lausumassa viitatulla tavalla pitää todennäköisenä, että säädökseen liittyvien valitusten määrä tulee kasvamaan ottaen huomioon lain soveltamisalan laajeneminen, suostumuksen peruuttamisen ohjautuminen muutoksenhakuun, yksityisoikeudellisten vaatimusten käsitteleminen sekä asianomistajien muutoksenhakuoikeus. Pohjois-Karjalan

käräjäoikeus pitääkin aiheellisenä selkeyttää valitusmenettelyä esimerkiksi säätämällä tässä säädöksessä tarkoitetun menettelyn ilmoittamisesta ja täytäntöönpanon keskeyttämisestä valituksen ajaksi (vrt. EOAK/2347/2021).